

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

■ De Praktijk

“Boeit me niet”

Daar zitten ze dan, met z'n drieën. Tim, zestien jaar, onverschillig weggedoken in een hoekje van de bank, zijn lange benen uitgestoken onder de lage tafel. Zijn gezicht en houding laten duidelijk zien dat hij niet vrijwillig met zijn ouders is meegekomen. Moeder zit rechts van hem, gespannen op de punt van haar stoel. Ze ziet er moe en bezorgd uit. Vader, die kanker heeft, zit in de andere hoek van de bank. Van hen drieën ziet hij er, ondanks het feit dat hij net een beenmergtransplantatie heeft ondergaan, het gezondst uit. Ik heb de ouders al een keer eerder gesproken, maar Tim ken ik nog niet. Ik vraag hem of mijn indruk dat hij wel wat leukers te doen weet dan hier nu met zijn ouders te zitten, klopt. Tim beaamt dat en zegt dat hij gewoon is meegekomen om zijn ouders een plezier te doen, maar dat praten hem niet “boeit”. Van zijn ouders weet ik dat hij thuis ook nauwelijks praat, en dat hij op school met bijna alle leraren grote conflicten heeft en daar nu, na bijna twee keer te hebben gedoubleerd, dreigt vast te lopen. Hun hypothese is dat dit alles te maken heeft met de kanker die zijn vader heeft, waardoor het gezin al twee jaar tussen hoop en vrees leeft.

Wat te doen? Al mijn knowhow over contact leggen en invoegen lijkt tekort te schieten. “Tim is nu eenmaal geen prater”, dat staat vast. En aan een vreemde je meest kwetsbare gevoelens tonen? Met je ouders erbij? No way! Dat is ook een duidelijke boodschap aan mij.

Waarom heb ik dit gesprek dan toch gepland, ik had dit scenario toch kunnen voorspellen? Dat is zeker waar, maar ik ‘hoor’ ook de onuitgesproken tekst ‘help ons deze patstelling en dit isolement te doorbreken, we kunnen dit niet alleen’. En dat is mijn uitdaging.

Ik besluit het over een andere boeg te gooien en vraag hen of ze mee willen doen aan een experiment. Ze tonen zich allemaal bereidwillig. Ik leg uit dat beelden vaak meer zeggen dan woorden en spreid 75 ronde kaarten, die ik vaker gebruik in therapieën, uit op de vloer. Ze zijn allemaal prachtig van kleur en laten landschappen, dieren, mensen en abstracte voorstellingen zien¹. Ik vraag hen allemaal een kaart te kiezen die ze akelig vinden én een kaart die hen aanspreekt. Deze opdracht brengt direct een andere stemming teweeg en wat lacherig bekijken ze de kaarten. Als de gekozen kaarten op ta-

¹ De kaarten zijn gemaakt door Gisela Heising. Ze zijn te zien op www.giselaheising.nl en te bestellen bij www.uitgeverijstiloni.nl.

fel liggen, vraag ik alle gezinsleden om de beurt te vertellen waarom ze de kaart naar of prettig vinden en welke associaties ze daarbij hebben.

De kaarten die Tim heeft gekozen, lijken erg op elkaar. Het zijn allebei lege landschappen, met een verre horizon. Maar in de 'nare' kaart is er in dat landschap veel onrust. De lucht is rood, met oranje vormen die lijken te bewegen, en op de voorgrond zijn scherpe oranje vegen en donkere schaduwen te zien. De sfeer is dreigend. De 'fijne' kaart straalt licht en rust uit. Een kalme blauwe zee met een zacht oranje lucht daarboven.

Ook de ouders vertellen over hun kaarten. Tim luistert geïnteresseerd en stelt ook vragen. Het boeit hem nu duidelijk wel. Via de beelden en de daarop geprojecteerde gevoelens en verhalen is het proces waar ieder gezinslid mee worstelt voor allen merkbaar. Tim voelt zich niet meer 'op het strafbankje' maar de gelijke van zijn ouders in het zichtbaar maken van gevoelens en deelgenoot in dit gezamenlijke proces.

Tot slot vraag ik hen een kaart te kiezen uit een stapel die met de afbeelding naar beneden ligt. Ze trekken dus een verrassingskaart en leggen die tussen hun twee eerste kaarten in. De vraag is nu of ze associaties hebben hoe deze kaart hen kan helpen om van het negatieve naar het positieve te komen. Tims kaart laat een veelkleurige bal zien met een grote ster op de voorkant. Zijn eerste associatie is die van ruimte om de bal en de frisse kleur die hij prettig vindt. Hij kan

zich vinden in het beeld van een 'rijzen-de ster, die zowel begrenzing als speelruimte nodig heeft'.

Voor Tim is duidelijk dat hij het niet alleen voor elkaar krijgt om zijn ster te laten rijzen en stralen en dat hij daarbij hulp nodig heeft. Zijn ervaring in dit gezinsgesprek heeft hem geholpen om de volgende stap te zetten naar hulp voor zichzelf, en heeft het pad geëffend om emoties te delen in gezinsverband. Voor de ouders betekent dit een grote opluchting.

Ik ben opnieuw verrast en ontroerd door de werking van deze beelden.

Voor mij betekent het werken met beelden in therapie een grote verrijking. Emoties rond leven en dood zijn vaak te heftig om onder woorden te brengen en te delen. Een beeld kiezen om zichtbaar te maken wat iemand voelt, geeft 'taal' aan de diepste gevoelens, die herkend en begrepen kunnen worden. Deze taal is zowel uniek als universeel, waardoor strijdpunten en machtsverschillen er niet meer toe doen. Mijn ervaring is dat de gedeelde compassie met ieders proces niet meer is uit te wissen en op een positieve manier doorwerkt.

Margreet van der Linden-Osinga